

Duna–Tisza Közi Falugondnoki Hírlevél

XXIII. évfolyam, 124. szám

2020/5.

Mintha

Mintha a nagyobb települések szociális ellátási gondjait megoldhatnánk a falu- és tanyagondnoki rendszer rossz adaptálásával. Nem fog menni.

Mintha a kialakult regionális rendszerű falu- és tanyagondnoki képzést jobbra tehetnénk, ha megyékre aprózzuk fel. Ez sem fog sikerülni.

A hálózat és a képzés kialakulásának és fejlődésének folyamatos és tevékeny végigkíséréssel szerzett tapasztalataim alapján próbálom megindokolni fenti állításaimat.

Kemény Bertalan társadalmi innovációja eredetileg az aprófalvakban élők lehetetlen életkörülményein próbált segíteni. Az ötszáz fős felső népességhatár az egyszemélyes gondoskodás kereteinek felső határa is egyben. Az első tapasztalatok azt mutatták, hogy így is óriási egy 100 és egy 500 lelkes falu ellátásának lehetőségei között. A politika – különösen, mikor már normatív támogatás is járt a feladathoz – 600 főre tornázta fel a lakossági felső határt. A deformálódás első jele. Nem véletlen, hogy a tanyagondnoki hálózat kialakításakor, sok kísérlet után, az ellátási körzeteket 70 és 400 fő között határolták be, hogy a rászorultak igényeinek ellátására jusson elég energia, figyelem.

A nagyobb települések szociális gondoskodás iránti igényére nem lehet megoldás a falugondnoki rendszer felhígítása. Meg kell találni a rendszerszerűen működő megoldásokat és azok finanszírozását, mint ahogy egyes településeken ezt meg is oldották, máshol csak a járvány kényszerített ki ideiglenes megoldásokat, amelyeket forráshiányra hivatkozva, amint lehetett, megszüntettek. Talán kormányzati szinten csak a forrásokat és a feladat meghatározásokat kellene biztosítani, a többit a helyi önkormányzatokra lehetne bízni.

(Folytatás a 3. oldalon)

Illyés Gyula:

Napraforgók

*Nap hasonmásai, Nap fiai,
nagy aranypillás napraforgók,
vége bókolni, körbe hajlani!
Lényakazódtok.*

*Lényakazódtatok. Még jár a nap.
Fejeteiket az őszi fénybe
most rakják száradni: a nagy
Atya elébe.*

*Nincs több hajlongás, forgás, bókolás.
Mindegyőtök egy nagy meredt szem.
Nézhettek föl már. Nincs vigasztalás.
Nincs felelet sem.*

Fotó: Borzák Tibor

Falugondnoki találkozó Nyárlőrincen

Megértésre és szeretetre vágyunk

A járványügyi helyzet miatt idén április helyett augusztus 27-én szerveztünk találkozót a falugondnokságot működtető Bács-Kiskun, Csongrád-Csanád, Békés, Pest és Jász-Nagykun-Szolnok megyei települések polgármestereinek, jegyzőinek, intézményvezetőinek, valamint falu- és tanyagondnokainak.

A nyárlőrinci művelődési házban megrendezett program délelőtt 10 órakor vette kezdetét, ahol először Csörszné Zelenák Katalin, a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesületének ügyvezetője üdvözölte a résztvevőket. Köszönetet mondott a polgármesternek és a képviselő testületnek, hogy lehetővé tették településükön ezt a találkozót. Mindezek után a Pöszméte Citerazenekar lépett színpadra és muzsikájukkal szórakoztatták a közönséget. A későbbiekben a polgármester elmondta, hogy a helyiek utoljára az 1970-es években hallhattak nyárlőrinci citeraszót, amelyet most pótol a három esztendeje, javarészt kisiskolásokból verbuválódott zenekar.

A zenés program után Pénzváltó István polgármester mutatta be falujukat. Elmondta, hogy Nyárlőrinc valamivel több, mint 60 négyzetkilométeren terül el, jelen pillanatban 2340 lakosa van. Biztató jelnek mondható, hogy egy-egy megüresedett ingatlan nagyon gyorsan új gazdára talál, jellemzően fiatal korosztály keresi itt a lakhatást. Nyárlőrinc nyugodtan nevezhető összkomfortos

településnek, hiszen minden megadott, hogy biztonságban, nyugodt körülmények között éljenek itt az emberek. Országosan ismert márkák kerülnek ki innen (Olympos, Topjoy, Apenta, Piroška szörp, Sári borok). Öröndetes az a tendencia is, hogy a falusi gyökerek újra értékesek lettek a településen, a valamikori mezőgazdasági tevékenységek terén újra komoly előrelépés tapasztalható, többgenerációs családi gazdaságok alakultak. A kecskeméti Univer cégcsoport hatalmas nyersanyagigényt támaszt a térség felé, aminek következtében komoly technológiát telepítenek Nyárlőrincre is. A polgármester végezetül büszkén beszélt a fejlesztésekről: óvodáról, bölcsődéről, utakról.

A település tanyagondnoka, Csernák János 1997 óta látja el a szolgálattal járó feladatokat. Korábban szobafestőként dolgozott, majd három éven át megtapasztalta a munkanélküliség állapotát. Ekkoriban hirdették meg a helyi tanyagondnoki állást, amelyre a majdnem 20 jelentkező közül őt választották. Bár az első időszak nehéznek bizonyult, ma már nem cserélné el semmiért a munkáját. Állítása szerint a szabadidős programok helyett is legtöbbször a határjárás választja, otthonosan mozog már a tanyavilágban. Rengeteg teendője van, de egy percig sem bánja. A munkával meg van elégedve, szeretné, ha egészen nyugdíjas koráig kitartana. Rendkívül rövid, de szívhez szóló beszédében elmondta, hogy az egyesület alapító tagjaként annyit emelne ki, hogy tapaszt

Pénzváltó István polgármester

talatai alapján a tanyasi embereknek is ugyanarra van szüksége a mindennapokban, mint bárki másnak: megértésre és a szeretetre. Ez a legfontosabb, és ez vezérli őt is.

Zayzon Jenőné, jegyző Nyárlőrinc szociális helyzetéről tartott előadást. Sorra bemutatta a település szociális szolgáltatásait: a tanyagondnokságot, a szociális étkeztetést, a házi segítségnyújtást, a családsegítést és a bölcsődei ellátást. Beszélt a támogatásokról és a tervekről is.

Rideg László, a Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés elnöke kiemelte, hogy a bölcsődei fejlesztésre a megyében összesen hét milliárd forintot jutott, aminek következtében gyakorlatilag minden település – amely bölcsőde fejlesztésre, létrehozásra adott be igényt – meg tudta valósítani az ezzel kapcsolatos elképzeléseit. Az elnök fontosnak tartja, hogy bevonja a településvezetőket a tervezésbe, így jobban átláthatók az igények. Ezért történhetett meg, hogy a megye legkisebb helysége is részesülhet támogatásban, ott is megvalósulhat a fejlesztés. Rideg László megköszönte a tanyagondnokok munkáját, hiszen véleménye szerint nagyon fontos emberi kapcsolatokat ápolnak, melyek nélkül nehezebb lenne bármiben is előrébb haladni. Végezetül felhívta a figyelmet arra, hogy a TOP-os programok a jövőben is jelen lesznek, már elkészültek a pályázati kiírások, melyek hónapokon belül megjelennek.

Csernák János nyárlőrinci tanyagondnok

Rideg László, a Bács-Kiskun
Megyei közgyűlés elnöke

Váróczi-Bakos Rita rendőr őrnagy, a Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság munkatársa az „unokázós” csalókról tartott előadást. Kiemelte, hogy mennyire fontos a tanyagondnokok segítsége a munkájuk során, hiszen az ilyen rendezvényeket követően is továbbítják az információkat az időseknek, az ellátottaknak. Az úgynevezett „unokázós csalás” a csalásoknak olyan formája, amit idősek sérelmére követnek el. Az elkövetők javarészt vezetékes telefonon keresik fel a jellemzően 70 év feletti embereket, akiktől különböző indokokkal (balesetet szenvedett az

A találkozó résztvevői

unoka, tartozása van) pénzt kérnek. A sértett jóhiszeműségét és segítőkészségét kihasználva, több millió forintot is ki tudnak csalni a gyanútlan személytől. Az őrnagy felhívta a figyelmet arra, hogy az érintettek minden esetben járjanak utána, hogy tényleg baj van-e az unokájukkal, tegyenek fel ellenőrző kérdéseket a csalóknak, próbáljanak meg nyugodtak maradni, ne hagyják, hogy sürgessék őket. Ha felmerül, hogy „unokázós” csalók próbálkoztak, azonnal hívják a 112-es segélyhívószámot. Az elhangzottakkal kapcsolatban lehetőség volt kérdéseket feltenni, amellyel a résztvevők éltek is.

Csörsz Zelenák Katalin az előadások végén beszámolt az egyesület által legutóbb megrendezett családi napról,

köszönetet mondott a segítőknek, ismertette az egyesület idei évre vonatkozó további programjait. Az aktuális képzésekről is tájékoztatta a résztvevőket, a jelentkezés fontosságára hívta fel a figyelmet. A jelentkezési lap és bővebb információ az egyesület honlapján (www.falugondnoksag.hu) található.

Az előadásokat egy kellemes séta követte a településen, ahol a találkozó résztvevői a megújult óvoda és az átadott bölcsőde épületét, valamint a megújult polgármesteri hivatalt is megtekinthették. Mindezek után következett az ebéd, amely igazi megkoronázása volt a napnak. Minden résztvevő elégedetten, új információkkal és ismeretekkel tért haza.

Zakar Anita

Mintha... minden visszafelé haladna

(Folytatás az 1. oldalról)

Ezerkilencszázkilencven óta minden évben alapképzésben részesültek az új falugondnokok. Először csak egyhetes képzésük volt Kemény Bertalan személyes szervezésével és vezetésével, az új önkormányzatok erőteljes bevonásával. Elsőként Borsodban, aztán Baranyában a baranyai és a somogyi induló gondnokságok részére, majd egyre több megye vonódott be, miközben sorra alakultak a megyei és regionális egyesületek, amelyek komoly energiát fordítottak arra, hogy a hálózat valóban hálózatként, helyenként közösségként működhessen, hogy az információáramlás és a programok szervezése kohéziót hozzanak létre a hálózat tagjai és működtetői között. Erős és elhivatott partner volt

ebben a munkában a szociális tárca képviselőjében Szanyi Éva.

Ez a kétszemélyes, megismételhetetlen csapat, segítőkkel és önkormányzati partnerekkel a személyes odafigyelés, az egyedi megoldások és egyben a közös gondolkodás és folyamatos továbblépés hívei voltak. Az ezredfordulóra megvalósult a falugondnokok vértessacsi háza, kialakult a 260 órás képzés tartalma, és megvalósultak a regionális képzési pontok.

Sok nehézség és viszontagság mellett ez a felállás mai napig lehetővé teszi a falu- és tanyagondnokok széles merítésű bentlakásos találkozásait, ahol a „pálóc” és a „szögedi” rájöhet, hogy nem a másik a bolond, mert érthetetlenül beszél, ahol kiala-

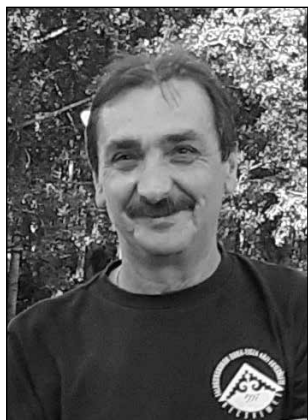
kulnak barátságok, tapasztalatcserek, ahol további programok szerveződhetnek. A regionális képzések lehetővé tették színvonalas előadások és programok szervezését, mivel egy-egy képzésen 15-20 fő vett részt, és megfelelő felkészültségű civil háttér szervezte az eseményeket. Mindez megyékre felaprózva nem oldható meg, pláne hivatalnokok koordinálásával.

Nehéz átmenteni egy civil kezdeményezés eredeti szándékait, nehéz a civil segítők fennmaradását, újratermelődését biztosítani, de a lépték és az irányítás eltorzításával reménytelen is. A jövőnk számára egyre aktuálisabb E. F. Schumacher bölcsessége: a kicsi szép.

Faludi Erika

Kitüntették kollégáinkat

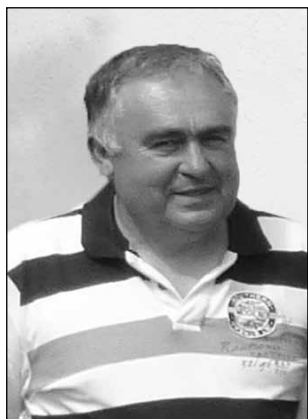
ÁSOTTHALOM

Elismeréseket adtak át az ásotthalmi falunapokon. A díjazottak mindegyike odaadó munkájával, tevékenységével érdemelte ki a nagyközség megbecsülését. Ásotthalomért Érdemérmeket kapott Bálint László tanyagondnok, önkormányzati képviselő, aki 1997-től falugondnokként, később tanyagondnokként szolgálta és szolgálja a települést. A szociális területen végzett munka

mellett részt vesz a tanyagondnoki pályázatok előkészítésében, lebonyolításában is. Tíz éve a tanyagondnoki szolgálat vezetője, koordinátora, tagja az Önkéntes Tűzoltó Egyesületnek, alapító tagja az Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesületének. Munkáját 2008-ban miniszteri dicsérrettel ismerték el.

a testületi megbízatás, mind a tanyagondnoki feladat és az önkormányzat feladatkörébe tartozó más szervezési-irányítási feladatok ellátása során meggyőződhattünk lendületes munkastílusáról, pontosságáról, önmege és a lakóköznyezetünk iránti igényességéről, amit szent hűvvel igyekszik közűggyé tenni. A Falugondnokok Duna-Tisza közű Egyesűlete elnökségének 2018 februárja óta tagja.

JAKABSZÁLLÁS

A megújult katolikus templomot, a korszerűsített művelődési ház és az óvoda új parkolóinak átadását ünnepelte Jakabszállás közössége, melyen részt vett dr. Bábel Balázs érsek és Lezsák Sándor, az országgyűlés alelnöke is. Lezsák Sándor ünnepi köszöntőjében hangsúlyozta: ember nélkül semmi nem lehetséges, intézmény nélkül semmi sem tartós. Jakabszálláson olyan erőter létez-

zik, melyet emberi kapcsolatok hoztak létre. Példát mutatnak, hogy a legnehezebb helyzetekben is lehet erősödni. Az ünnepség részeként a művelődési házban Szabó György Róbert átadta a polgármesteri elismeréseket. Kálmán Mihály tanyagondnok egész évben nyújtott áldozatos, ember-szerető munkájával érdemelte ki a díjat, ráadásul a járványhelyzet idején még életet is mentett azáltal, hogy szabadidejében saját ebéddel keresett fel egy idős egyedülállót.

KEREKEGYHÁZA

Az aratók ünnepélyes bevonulásával kezdődött idén a Szent István Napi ünnepség Kerekegyházán. A gabonakoszorúk átadása után dr. Kelemen Márk polgármester mondott köszöntőt. Az új kenyert Ruskó Norbert plébános szentelte meg, áldást mondott dr. Kenyeresné Téglási Anna lelkipásztor. Ez alkalommal ünnepelték meg azokat a polgárokat is, akik az utóbbi időkben legtöbbet tettek

a helyi közösség érdekében. A koronavírus járvány miatt elrendelt vészhelyzet idején végzett kiemelkedő munkájuk elismeréseként emléklapot és ajándékutalványt vehettek át Balázs Tünde és Kovács Mihály a tanyagondnoki szolgálat dolgozói.

BUGAC

Bugac Nagyközségi Önkormányzat 2020. augusztus 20-án tartotta az államalapítás évfordulójára rendezett ünnepségét a Szent István parkban. Az eseményen sor került ünnepi megemlékezésre, az Új kenyér áldására, a Bugac Községért kitüntető címek átadására. Ez utóbbi elismerésben részesültek a Szociális Szolgáltató Központ dolgozói – köztük a tanyagondnokok is (Szalai Károly és Lesták Zoltán) – a szociális ellátás

terén végzett lelkiismeretes, példamutató munkájukért, az idők iránti elkötelezettségükért, segítőkészségükért és kifejezetten azért az áldozatos helytállásért, amelyet a vészhelyzet idején tanúsítottak Bugac település rászoruló lakóinak zavartalan ellátása érdekében.

SZENTKIRÁLY

Kovácsné Lázár Ilona (Lina) 2020. augusztus 20-án kitüntető oklevelet vett át Szabó Gellért polgármestertől. Kollégánk a szentkirályi képviselő-testületnek 2010-től kilenc évig volt tagja. A felnőttképzésben 19 éven át betöltött állását cserélte a II. körzet tanyagondnoki hivatására, amit 2013. február 1-je óta lát el. Munkáját a rászorulóknak nagy odaadással és szakmai tapasztalattal végzi. Értéket teremteni és értéket őrizni egy időben – ez egyik fontos jellemzője. Igazi lokálpatriótaként folyamatosan Szentkirály jobbá és szebbé tételén dolgozik. Ötleit a megvalósításig véghez viszi, sőt az utógondozásra is figyel. Mind

Hírek

Szentkirályi tanácskozás

Egyesületünk az idén is megszervezi a háromnapos bentlakásos szakmai tanácskozást Szentkirályon, a Tóth-tanyán. Időpontja: 2020. november 30-tól december 2-ig. (Hétfőtől szerdáig.)

A tervezett program:

- A falu- és tanyagondnoki szolgálatokról, települési problémák
- A falu- és tanyagondnok szerepe a családvédelemben: családon belüli erőszak, „csicskáztatás”
- Villány és környéke jellegzetes szőlői és borai
- Egységben az EU
- Környezetvédelem a Kiskunsági Nemzeti Park területén
- Baleset- és konfliktusmentes közlekedés
- A kiégés tünetei

Részvételi díj: 15.000,- Ft

Maximális létszám: 30 fő

Aki jelentkezni szeretne a programon, az a részvételi szándékát e-mailen (info@falugondnoksag.hu) vagy telefonon (76/507-543) jelezze felénk.

A szakmai tanácskozást benyújtottuk minősítésre, mint választható továbbképzést. Ennek eredménye 2020. október közepére várható.

Szakmai nap Csólyospáloson

Egyesületünk kis létszámú szakmai napot tartott az elnökség és a felügyelő bizottság tagjainak részvételével 2020. szeptember 10-én Csólyospáloson, a Községi Házban. A program első felének témái a közelmúltban lezajló programok (családi nap, nyárlőrinci falugondnoki találkozó, zalai tanulmányút) értékelése, a következő hónapokban tervezett programok megbeszélése (falu- és tanyagondnok helyettes továbbképzés, szentkirályi szakmai tanácskozás) és egyéb, az egyesület működését befolyásoló ügyek (jogszabályváltozások, pályázatok stb.) voltak.

A szakmai napon részt vettek a BigBlu magyarországi irodájának munkatársai, akik bemutatták a földi hálózatoktól független széles sávú műholdas internet szolgáltatásukat. Ismertették a működéshez szükséges feltételeket (parabola antenna és elektromos áram) és a technológiai paramétereket, bemutatták a három díjcsomagot (16-30-50 Mbps). A szolgáltatásuk értékesítésébe viszonteladókat, a telepítési munkába helyi szakembereket vonnak be. Bővebb információ: <http://www.vannet.hu/>

Telefonos gyógyszerfelírás

Véglegesen elérhető marad a telefonon keresztüli gyógyszerfelírás lehetősége – közölte az emberi erőforrások minisztere. A rendelet értelmében megtartják a „rendkívül sikeres és népszerű” gyakorlatot a továbbiakban is. Kásler Miklós Facebook-bejegyzésében azt is hoztatta: a telefonon keresztül történő gyógyszerfelírás (telemedicina) sok százezer embernek nyújt kényelmes és biztonságos lehetőséget. Egyúttal arra biztatta az elsősorban a járványügyi szempontból veszé-

lyeztetetteket, hogy éljenek ezzel a lehetőséggel a jövőben is, ezzel tovább csökkentve megfertőződésük esélyét. A vírussal szemben ugyanis minden lehetséges módon védekeznünk kell, az ország működésének megőrzése mellett – tette hozzá a miniszter.

További részletek:

<https://www.kormany.hu/hu/emberi-eroforrasok-miniszteriuma/hirek/veglegesen-elerheto-marad-a-telefonos-gyogyszerfeliras>

Dr. Csatári Bálint emléke

Dr. Csatári Bálint emlékének szentelték a szeptember 17-i csütörtök délutánt a Bács-Kiskun Megyei Katona József Könyvtárban, mivel pontosan egy éve ezen a napon hunyt el az Alföldi tanyavilág kutatásában, problémáinak feltérképezésében elvitathatatlan érdemekkel bíró geográfus, tanár, a Magyar Tudományos Akadémia Alföldi Tudományos Intézetének egykori igazgatója.

Ramháb Mária, a megyei könyvtár igazgatója mondta el dr. Csatári Bálint laudációját, felso-

rolta a geográfus érdemeit, munkásságának mérföldköveit, megidézte mindenkivel barátságos, a társadalom problémái iránt érzékeny személyiségét, azt, hogy szerető családapa volt, és igazi tanár egyéniségként kiemelt gondossággal törődött a fiatalokkal.

Csörsz Zelenák Katalin a díjbizottság nevében átadta dr. Csatári Bálint lányának, Csatári Eszternek a Kemény Bertalan Falufejlesztési Díjat, amelyet az év elején posztumusz adományoztak az egy éve elhunyt geográfusnak.

Tavaszi látóút Zalában ősszel

Újabb élményekkel gazdagodtunk

„Kedves szülőföldem, Zala azon vidék, mely látta bölcsőmnek ringását...” – írta 1848-ban a „haza bölcső”, Deák Ferenc. Szeptember 4. és 6. között most mi is szétnéztünk a dunántúli megyében. Így megvalósulhatott a tavaszra tervezett látóútunk, melyet az akkori veszélyhelyzet miatt el kellett halasztanunk.

Kora ősszel, nyárias időben vágtunk neki az útnak Kecskemétre. Először Simontornyán álltunk meg, majd kávé, és más frissítők magunkhoz vétele után a csupa zöld, dimbes-dombos Zalában egy festői szépségű völgykatonában meghúzódó Egeraracsra érkeztünk. Dancs László polgármester és Móró Istvánné, Betti falugondnok fogadott bennünket. A falu lakossága 330 fő. Tudni kell, hogy innen minden város messze esik. A községnek nincs adóbevétele, mindent pályázati pénzből kell megvalósítaniuk. Még szerencse, hogy ezzel nincsen gond, hiszen a pályázataik 90 százaléka sikeres. Éppen most nyertek pénzt orvosi lakásra (270 millió forintot!), óvónői lakásra, eszközbeszerzésre, energetikai pályázaton napelem telepítésre, járdafelújításra, kerékpárút építésre.

A falugondnok mindent végez, ha kell krumplit vet, ha kell havat tol, orvoshoz, bevásárolni szállítja a lakosokat, vezeti a közmunkásokat is. A közmunkaprogram 3-4 éve még jól működött, mára azonban alig maradtak, hiszen a legtöbben elhelyezkedtek már a munka világában. Akik vannak, azokkal nehéz boldogulni, mert nem igazán szeretnek dolgozni. Amikor még 30 közmunkást foglalkoztattak, fóliaházakat építettek, paradicsomlevet, savanyúságot készítek. Baromfitelep is létesült, ahol őshonos magyar tyúkfajtát tenyésztettek. Még működik, de nem rentábilis, semmi hasznót nem termel, a tojást és a csirkéket kiosztják a lakosságnak. Savanyító üzem, vágópontot is létrehozta, de ezek nem üzemelnek, mert nincs, aki dolgozzon benne. A faluban például egyetlen disznót sem tartanak. A fiatalok elvárják, hogy az önkormányzat biztosítson ingyenes wi-fit. Ezen a

vidéken egyedül az idegenforgalom jelenthet perspektívát, mivel a csodás környezet sok turistát, vadászt vonz. Talán segíthet a jövő tavasszal induló beruházás, mely a falu mellett elterülő tó mellé szándékozik 5 csillagos szálláshelyeket építeni, természetesen külföldi látogatók számára. Rövid séta során megnéztük az élet nélküli savanyító üzem, és vágópontot, majd a szőlőhegyen a bormúzeumot is.

Kehidakustány volt következő úti célunk, ahol Deák Ferenc kúriáját kerestük fel. A „haza bölcső” születésének kétszázadik évfordulójára felújított kúria egy domb magaslatán, gondozott szép

parkban áll. A renoválás végétével nyílt meg az épület keleti szárnyában a kiállítás, mely Deák életének, politikai tevékenységének fő állomásait mutatja be. Mi Pál Imre Deák-kutató élvezetes előadásában ismerhettük meg mindezt a hálósobája, pipázó és dolgozósobája, az ebédlő, a vendégszoba, majd nagyanyja hajdani dísztermének megtekintése során, számos anekdotával fűszerezve.

Kehidakustányból a Zalavári Kis-Balaton Házhoz vitt az utunk. Az ismert Fekete István-regény, a Tüskevár, mindannyiunk gyermekkori olvasmánya volt. A Matula bácsi által oly jól ismert Kis-Balaton élővilágát hozza közelünkbe ez a különleges bemutató ház. Láthatóak a térség történeti, és néprajzi sajátosságai, a mocsarak élővilága, a nádas élete éjszaka, és nappal is. Kisfilmvetítés, terepasztal, mikroszkópba kukucskálás teszi sokszínűvé a kiállítást. A ház közelében lévő régészeti feltárások, valamint a Makovecz Imre által tervezett Zala megye 1000 éves fennállásának emléket állító Millenniumi Emlékmű teszi érdekessé a ház környezetét. Körülbelül százméternyi sétával megérkeztünk a vízhez is. A nagy nyílt víztükről üdítően hatott ránk a kora őszi kánikulában. A tavon hatyúk úsztak, a parton pedig egymást érték a horgászok. Ezután

Zalakarosra utaztunk, ahol elfoglaltuk szállásunkat a Napfény Hotelben. Esti levezető sétával felfedeztük a híres fürdővárost, mely még szeptember elején is mediterrán hangulatot árasztott.

Szombaton Tilajt kerestük fel elsőként, ahol Senkó Balázs polgármester és egy személyben falugondnok fogadott minket a település aszaló- és közösségi házában. A 160 lelkes kis helység 6 km hosszú, és két részből áll. Ez azt jelenti, hogy két művelődési ház, két orvosi rendelő, két játszótér van, kocsmából viszont csak egy. Vendéglátónk diaképekkel mutatta be nekünk Tilaj egy évét. A szociális tűzifaprogramban hasítva juttatják el a lakosoknak a fát, közös kosárfonás, seprűkötés, oltónapok szerepelnek a közösségi programokban, mindez a szemléletformálás jegyében. Rendezvények is színesítik a mindennapokat húsvétkor, adventkor szokott lenni öregtraktoros felvonulás, a legkisebbek számára pedig foglalkozások. Nagyon fontos, és sok időt, energiát igényel a közterületek rendben tartása télen is,

nyáron is. A közmunkaprogramban résztvevők jelentős szerepet játszanak mindebben. Jelenleg 5 közfoglalkoztatott van. Hat éve fűszerpaprika- és gyümölcslékészítéssel is foglalkoznak: amit az önkormányzat, illetve a helybeliek megtermelnek, szárítják, őrlik, aszalják, préselik a lakosság számára alacsony díjazás ellenében. Nem nagy mennyiséget kell elképzelni, épp csak annyi készül, ami a helyi igényeket kielégíti. Ezzel kapcsolatban is láttunk képeket Gyümölcs és gyógynövény feldolgozás Tilajban címmel. Az aszalt szilva, alma, és a tartósítószer mentes gyümölcslé kóstolása sem maradt el.

Ebéd után Orosztonyba indultunk, ahol Varga Valéria polgármester aszszony és Horváthné Büki Edina falugondnok fogadott bennünket. Rövid üdvözlés után ismerkedő beszélgetés következett, aminek során Edina beszélt feladatairól, majd érdeklődött a mi mindennapjainkról. A falu Nagykanizsától 27 km-re van, ő maga is onnan költözött ide. Az 1950-es években még 1200 lakos volt ott, mára 450-en ma-

radtak, főleg állattenyésztéssel foglalkoznak. Nagy arányban roma származásúak. Működik óvoda 21 gyermekkel, nincs azonban konyha, így Gelséről a szomszédos településről hozzák az ebédet. Erre vezet a Kéktúra útvonal, ezért sok a túrázó, bakancsos szállót terveznek létrehozni a közeljövőben. Művelődési ház, könyvtár, konditerem, remek játszótér, felújított templom található itt. Ezután a 298 méter magasan fekvő pogányvári kilátóhoz tartottunk, a társaság jelentős része – nem minden napi módon – traktoron, IFA-platón utazott. A hegyről gyönyörű kilátás tárult a Kis-Balatonra és a környező településekre. Mivel ez a vidék évszázadok óta kiváló bortermő, a hegyről lefelé Both Szabolcs helyi szőlőtermelő gazda borpincéjénél kóstoltuk meg a finom bort, és természetesen a szőlőt is. A török uralom idején itt esett el Thury György, a híres törökverő, kanizsai várkapitány, akinek emlékét ma kopjafa őrzi.

A kopjafától indult a túra utolsó szakasza, melynek során ismét csodás panorámában gyönyörködhattunk. Eközben már vártak ránk a helyi Gyöngybagoly Védelmi Alapítvány képviselői, egy nagyon rokonszenves fiatal pár három kisgyermekkel. Dr. Klein Ákos röviden ismertette tevékenységüket, mely a gyöngybagolyok védelmét, kutatását, sérült madarak gyógyítását tűzte ki célul, majd megtekintettük a bemutatóházukat is. Végezetül pazar vacsorával kényeztettek vendéglátóink, ahol deszertnek a csodás zalai rétes mellett a helyi jellegzetességet, a vaníliás perecet is megkóstolhattuk, melyből emlékebe is kaptunk.

Vasárnap délelőtt nagykanizsai városnézés következett idegenvezető kalauzolásával. Kellemes séta a kisváros szívében, bőséges finom ebéd a városban, fagyizás a főtéren – majd búcsúztunk Zalától. Útba ejtettük azonban a balatonföldvári Hajózástörténeti Látogatóközpontot, ahol a balatoni hajózás történetét bemutató kiállítás, és kilátó működik. A kilátás lenyűgöző, szinte az egész Balaton belátható, távcsővel még fokozható az élmény.

Ismét egy jól sikerült kirándulással, érdekes látnivalókkal, tapasztalatokkal, új ismeretségekkel gazdagodtunk. Nyári időben, jó társaságban, kellemesen töltöttük el ezt a három napot. Köszönjük a szervezők, a vendéglátók munkáját.

Vidácsné Lukuczka Éva

Családi napot rendeztünk Lakiteleken

Jó volt megint találkozni

Az időjárás most kegyesebb volt hozzánk, mint tavaly: „viharos” felhők helyett igazi kánikulai napnak örvendezhettünk. Augusztus elsején immáron harmadik alkalommal Lakiteleken zajlott le a családi napunk, ezúttal nem a kempingben, hanem a strand melletti területen, de ez egyáltalán nem gátolta a jó hangulatot.

Egyesületünk tagjainak már évek óta lehetőséget teremt a családi nap, hogy együtt tölthessünk az időt a kollégákkal, családdal, barátokkal, ismerősökkel. A koronavírus-járvány miatti veszélyhelyzet lejárta után különösen

fontos volt, hogy meg tudtuk tartani ezt az eseményt. Mindenkinek hiányzott már a személyes találkozás, a baráti beszélgetés, a szürke hétköznapiakból való kimozdulás. Jó volt látni, hogy még az „első bálozó” kollégák és családtag-

jaik is milyen gyorsan felvették a ritmust, mindenkiel megtalálták a közös hangot, mondjuk, ebben lehet, hogy segítségre volt a „tűzes víz” kínálgatása.

Sajnos Kishegyesről idén a határzár, a vírusjárvány és a kötelező karantén bevezetése miatt nem jutottak el hozzánk (mi se hozzájuk a szokásos májusi látogatásra), de az éteren keresztül mindenkinek üdvözlőket küldik, jól vannak és üzenik, hogy a helyzet nem olyan rossz, mint amit a hírekben lehet hallani.

Ami a programokat illeti, igencsak színesek voltak! Természetesen a családi vetélkedő idén sem maradhatott el. Ezúttal is a szokásos feladatokkal néztek szembe a csapatok: volt labdavezetés, zsákban futás, ugrálókötelezés, talicskázás, pókjárás labdával.

A vetélkedés után Madari Róbert polgármester köszöntötte a jelenlévőket. Beszédében elmondta: nagy örömmel fogadta, hogy visszatérő vendégei vagyunk a településnek, valamint azt is, hogy jövőre is szívesen fogadják egyesületünket Lakiteleken. Megjegyezte azt is, hogy nagy dolognak számít, ha azok az emberek, akik egy szakmai tevékenységben együtt munkálkodnak, összetartó közösséggé tudnak formálódni. „Úgy gondolom, ehhez a folyamathoz az ilyen családi napok nagyban hozzájárulnak. Ilyenkor sokkal

Akik főztek:

Kovács Edit (Domaszék) – birka-
pörkölt,

Bodor Margó (Lakitelek) – kakas-
pörkölt

Tiszainokai asszonyok – lángos

Turcsán István (Csemő) – lecsó

Bozóki Imre (Mórahalom) – saslik

Farkas Ildikó (Mórahalom) – bi-
valygulyás

Szatymazi csapat – óriás pala-
csinta és sült krumpli, zöldséges
csirkemell

Kovácsné Kacz Erika (Röske) –
töltött káposzta

Gárgyán József (Öttömös) – bir-
kapörkölt

Ásotthalmi kollégák – reggeli: zsí-
ros kenyér; paprika, paradicsom;
ebéd: csülökpörkölt

Aradi Imre (Nagytóke) – házi sü-
tésű kenyér

Molnár István (Tarhos) – libatöpör-
tyű

Mladonyiczkiné Király Tímea (Ma-
gyardombegyház) – dinnye és fi-
nom cukrászsütemények

szabadabb körülmények között tudnak az emberek találkozni, megélni és elmélyíteni személyes kapcsolataikat” – fogalmazott a településvezető.

A vendégeket érkezéskor zsíros kenyérral, hagymával, paradicsommal és paprikával fogadták az ásotthalmiak, amihez Aradi Imre nagytőkei falugondnok adta a házi sütésű kenyerét. A nagy melegben végzett testmozgás mindenkinek meghozta az étvágyát, amit a bográcsok körüli kigyózó sorok is bizonyítottak. Mindenki megtalálta a maga szája íze szerinti ételt, hiszen volt lángos, palacsinta, lecsó, saslik, bivalygulyás, sült krumpli, töltött káposzta, birkapörkölt, kaspörkölt, zöldséges csirkés hús, dinnye és természetesen a résztvevők által felajánlott édes és sós sütemények garmadája. Bizonyára mindenki éhségét sikerült csillapítani, legalábbis a kiürült bográcsok látványa erre engedett következtetni.

Ebéd után tartottuk meg a játékos családi sorversenyek eredményhirdetését, ahol természetesen minden csapat ajándékkal távozhatott. Majd megérkezett a meglepetés: egy régi-módi fagyaltos kocsi, a gyerekek és

természetesen a felnőttek legnagyobb öröme. Ezúton köszönjük minden egyes segítőnek és minden résztvevőnek a finomabbnál finomabb süteményeket, és a családi vetélkedő résztvevőinek felajánlott kedves ajándékokat. A délután szabad programmal, játékkal és hűsítő fürdőzéssel telt.

Úgy hiszem, mindannyiunk nevében bátran kijelenthetem: idén is remekül éreztük magunkat Lakiteleken, hi-

szen a település vezetése és a munka oroszlán részét elvégző tanyagondnok kollégák –Tóth Sándor és Gyapjas János, s az intézményvezető Gálné Csomós Mária – mindent megtettek azért, hogy kifogástalan körülmények között tudjuk kellemesen eltölteni a napot, találkozhatunk a ritkán látott kollégákkal, beszélgetünk, tapasztalatokat cseréljünk, kapcsolódjunk.

Kovács Edit

Tovább szól a tamburamuzsika

Bács-Kiskun Megye Kultúrájáért Díjban részesült a csólyospálosi Tamburás együttes. A megtisztelő elismerést 2020. szeptember 12-én, Kalocsán vették át.

A tamburamuzsika lassan bódító párját 16 éve szórja rendületlenül a csólyospálosi Tamburás együttes, akik a tambura mellé „játszótársakat” is beengedtek a társulatukba, mégpedig a bőgőt, a gitárt és a furulyát. A helyi lakosság gyorsan megkedvelte a formációt, akik a mai napig részt vesznek szinte minden helyi kulturális rendezvényen.

Külön öröm számunkra, hogy Csólyospálos nyugdíjas tanyagondnoka, Seres Ferenc és a jelenlegi tanyagondnok, Császár János is az együttes tagja. Gratulálunk az együttesnek!

Szőlővesszők

A Bács-Kiskun Megyei Önkormányzattal közös pályázatunk része volt, hogy a megyében falugondnokok és tanyagondnokok segítségével 2015 őszén lehetőség adódott arra, hogy pár szőlőszertető embernek adjunk rezisztens szőlővesszőket. Nagy kíváncsisággal ültették el az emberek Bácsszőlősen is a csemegezőlő fajtákat. A visszajelzések nagyon pozitívak, a szőlővesszők termőre fordultak, amit a képek is mutatnak. Köszönjük a lehetőséget az egyesületnek és Hajdu Editnek is, aki szakszerű tanácsokkal látott el bennünket. Jó egészséget és további jó munkát kívánok az egyesület minden munkatársának.

Neszeveszkó Józsefné
Bácsszőlős falugondnoka

Könyv

Szenti Tibor, A mezők üzenete című kötet szerzője a parasztagdaktól sok olyan történetet hallott, melyek a kemény tanyai és pusztai életmódot, a „mezők üzenetét” mondják el. Ezek a történetek jelentek meg az Inform Kiadó gondozásában Bolyki István grafikáival. Szenti Tibor több írásával eddig is találkozhattatok a Falugondnoki Kalendáriumokban.

Bizalmi kérdés a munkánk

Katona Tamás mórähalmi tanyagondnokkal a 86 éves Juliska nénihez és a nála majdnem tíz évvel idősebb, 95 esztendő Ilonka nénihez látogattunk el.

– Csókolom, Juliska néni, elindultunk magához. Csókolom, drága – tette le a telefont Katona Tamás tanyagondnok, majd elárulta, hogy Juliska néni kicsit aggodalmaskodott, mert felfordulás van nála, ezért érkezésünk előtt takarítani kezdett.

Míg a Volkswagen Transporterrel zötykölődtünk Mórähalom külterületén a földúton, Tamás elmesélte, hogy egy éve lett tanyagondnok, többek között azért, mert korábban az iparban dolgozott, és belefáradt az éjszakázásba. Szerinte bizalmi kérdés a tanyagondnoki munka, azt mondta, egyszemélyes szociális szolgáltatók. Ahogy befordultunk a tanyára, Papp Imréné Juliska néni már a kapuban várt minket. Fiatalos festést kapott a ház: a bejáratnál zöld, a nagyszoba pedig lila. Fiatalos Juliska néni is, legalábbis nem sokat panaszkodik.

Papp Imréné Juliska néni nem csak a sorozatokat kedveli

Magas színvonalú szolgáltatás

– Mórähalom önkormányzata kiemelt fontosságú feladatának tartja a külterületen élő tanyai lakosok részére nyújtott magas színvonalú szociális alapszolgáltatások keretébe tartozó, négytagú tanyagondnoki szolgálat működtetését. A szolgálat a gondozási központtal együttműködve biztosítja az alapszolgáltatásokat a szociálisan rászoruló személyek részére. A feladatellátás során napi 35-40 tanyát, 65 ellátottat érint a szolgáltatás. A napi munkavégzés során nem ritka a 100-120 km megtétele sem, melynek jelentős része külterületi út – tájékoztatott Jóna Adrienn, a Homokháti Kistérség Többcélú Társulása Integrált Szociális és Gyermekegészségügyi Központ Mórähalmi Tagintézményének vezetője.

– Úgy látom, a pók csak elköltözött – mutatott az ajtó fölé Tamás, ahová egy szép nagy keresztespók fészkelte be magát. Juliska néni hiába szedte le, tíz perc múlva újraszötte a hálóját. – Szédelgek, nem bírok sokáig állni meg menni se, de azonkívül nincs bajom. Felkelek, összerámozok, amit tudok, megcsinálom, de sok valamit nem bírok csinálni. Eltelik azért a nap, nézem a tévét, az a szórakozásom, a folytatásokat szeretem. Nyolcvanhatodik évemben vagyok, 31 éve, hogy a férjem meghalt, azóta magam vagyok – mesélte.

Amikor a tanyagondnoki szolgálatról kérdeztük, azt mondta, rengeteget jelent számára, sokat segítenek neki. – Nem is tudom, hogyan lennék meg nélkülk – sóhajtott Juliska néni. Mielőtt elbúcsúztunk, Tamás megmérte házigazdánk vérnyomását. – Nagyon szuper vérnyomása van – mondta Juliska néninek a 130/80-as eredményre, majd beírta azt a kis füzetbe. – Annyit fényképeznek, hány újságba férek bele? – kérdezte búcsúzóul.

Útban a másik házhoz a tanyagondnoki munka jövőjéről is szó esett, hiszen ahogy kihalnak a lakók, elnéptelenednek a tanyák. – Biztos vagyok benne, hogy megmarad ez a szakma, de át fog alakulni. Pont az a jó benne, hogy rugalmas, sok minden belefér – mondta Tamás. Mielőtt odaértünk, így mutatta be nekünk Ilonka néni: tünemény néni, a kilencvenötödikét töltötte, de szemüveg nélkül hímez, nem olyan régen, ha kellett neki valami, biciklire pattant és bekerekedett a városba.

– Az anyátok mindenit! – szorította meg határozottan a kezünket Horváth Ilona, majd kikapcsolta a tévét. – A kilencvenötödik évemet viszem, de nagyon beteg még nem voltam. Az egyik lábam fáj, mert piszkosul elestem, kiterültem, veszem a botomat és nincs semmi baj – idézte fel, de ezt sem panaszkodva, sírós hangon, hanem vidáman, s közben még fel is nevetett. Ilonka néni régóta egyedül él. Az egészség és a hosszú élet titkát – bár ezt így konkrétan nem kérdeztük – a munkában látja, úgy fogalmazta ezt meg: aki nem dolgozik, annak összevesszen a szervezete.

Arany T. János

Fotó: Török János

(Megjelent a Délmagyar 2020. szeptember 3-i számában)

A 95 éves Horváth Ilonka néni szenvedélye a kézimunka

Borvidékek és szőlőfajták

Furmint

A fajta minden bizonnyal a Kárpát-medence szülötte. A környező országokban (Horvátország, Szlovénia, Románia, Szlovákia, stb.) is termesztik, de legnagyobb felületen (3.901 hektáron) a magyar borvidékeken (Badacsony, Pécs, Siklós, Somló, stb.),

különösen Tokaj-hegyalján. Több kutató szerint ez a régi, hungarikum fajta a Szerémségből került Tokaj vidékére. Genetikailag igazolt, hogy az egyik szülője még az Attila hun vezér által a Kárpát-medencébe behozott Weisser Heunisch. Hosszú a vegetációja és emiatt fürtjei későn, október közepétől érnek. Kedvező évjáratokban bogyói jól aszúsodnak. Ha aszúsodni hagyják a fürtöket a tőkéken, akkor szürete csak Simon-Júdás napjával (október 28-tól) kezdődik.

Tőkéi vitálisan nőnek, rügyei termékenyek. Fürtjei 130 g-osak, bogyói kicsik és enyhén megnyúlt gömbölyűek. Bőtermő (8-18 t/ha). Cukorfoka 16 Mm⁰, savtartalma 9-11 g/l. Rövid csapos metszéssel jól terem, mert a vesszők alsó rügyei is terméke-

Furmint

nyek, sok fürtöt hoznak. Alacsony és közép magas művelésen egyaránt termesztethető. Tőkéi a szárazságot jól viselik. Mivel nagyon régi fajta, ezért sok típusa alakult ki, amelyekből értékes klónjait szelektálták. Ma már a klónjait termesztik. A tokaji borok alapfajtája. Fajtatiszta bornak vagy a Hárslevelű és a Sárga muskotály borával házasítva készítik.

Bora: akár a száraz, akár a természetes aszú csemegeborok különleges minőségű és világhírű fehérborok. Borának gerincét sok és finom sav adja, amire felépül teste, alkohol tartalma, ásványos íze nemes illatokkal. Ünnepi borok, különleges ételek után fogyasztható.

Dr. Hajdu Edit

Nemes penész a pince falán

Helyettesítők képzése

A Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság minősítette azt a továbbképzésünket, aminek célja a falu- és tanyagondnokot távolléte (szabadság, betegállomány stb.) idején helyettesítő szakember felkészítése, velük a falu- és tanyagondnoki munka megismertetése.

A program címe: Falu- és tanyagondnok helyettes képzés

A továbbképzési program fajtája: választható továbbképzés

A program engedélyszáma: T-02-020/2020

A megítélt továbbképzési pontérték: 40 pont

A továbbképzés időtartama: 40 óra (5 képzési nap)

Részvételi díj: 40.000,- Ft

A képzés témái: a falu- és tanyagondnoki tevékenység a szociális szolgáltatások rendszerében, sajátos értékei, jellemzői, együttműködési lehetőségek; szakmai készségek a falu- és tanyagondnoki munkában, segítő kapcsolat, érték és etika; elsősegélynyújtási ismeretek. A számonkérés módja: a résztvevők által hozott esetek megbeszélése.

A továbbképzésre jelentkezni a honlapunkról (<http://www.falugondnoksag.hu/>) a képzések/letölthető dokumentumok menüben található jelentkezési lap (Jelentkezési lap továbbképzésekre) megküldésével (info@falugondnoksag.hu) lehet.

DUNA-TISZA KÖZI FALUGONDNOKI HÍRLEVÉL

Kiadja:

a **Falugondnokok**

Duna-Tisza Közi Egyesülete

e-mail: info@falugondnoksag.hu

honlap: www.falugondnoksag.hu

iroda: 6000 Kecskemét, Irinyi u. 17.

Telefonszám:

06-76/507-543

Fax: 06-76/507-544

Szerkeszti:

Borzák Tibor, Csörsz Zelenák Katalin

Sümeiginé Ország Edit, Kovács Edit

Tördelő: **Almási László**

Rajz: **Vida Ágnes**

Engedélyszám: 2.9/776-1/2006

Nyomda: Print 2000, Kecskemét